

DRÁMA ÉS SZÍNHÁZ

8. évfolyam

A tantárgy a köznevelési típusú sportiskolai kerettantervben a nyolcadik évfolyamon heti egy órában jelentkező tantárgy.

A dráma- és színház célja az élményen keresztül történő megértés, valamint a kommunikáció, a kooperáció, a kreativitás fejlesztése.

A dráma és színház a közös, aktív tevékenységek élménye révén segíti elő a sportoló tanulók alkotó- és kapcsolatteremtő készségének kibontakozását, összpontosított, megtervezett munkára szoktatását, testi-térbeli biztonságának javulását, idő- és ritmusérzékének fejlődését. Hozzájárul mozgásuk harmóniájához és beszédük tisztaságához, szolgálja ön- és társismeretük gazdagodását, segíti őket az oldottabb és könnyebb kapcsolatépítésben és az önkifejezésben. Különösen alkalmas a fogékonyság, a fantázia, a koncentráció, valamint a tolerancia és az együttműködés fejlesztésére. A tanulói tevékenységek a gondolatok és érzelmek kifejezését, a drámai és színházi kifejezések formai megértését szolgálják.

Tantárgyunk a sportiskolai kerettantervben sajátos funkcióval bír a sportiskolai tanulási- személyiségfejlesztési folyamatban. A dráma a cselekvés, az akciók, a konfliktusok és a konfliktusok megoldásának, a katarzisnak a művészete, ezt „játsszák” az emberiség kezdetei óta a színpadon, a játéktéren, a dráma ebben rokon az erőpróbákat jelentő sportban. A konfliktustűrés, konfliktuskezelés, az erőpróbákon való helytállás, a sportszerű kommunikáció fontos személyiségjegyeinek fejlesztéséhez kíván tárgyunk hozzájárulni.

A majdani sportember számára különösen fontos, hogy a ritmus, a mozgás világában otthonosan érezze magát, hiszen megannyi sportfeladat teljesítését e képesség kellő fejlettsége megkönnyíti. Ugyanígy súlyt helyezünk arra, hogy a sporttal járó küzdelem élményét, a konfliktusokat az esztétikai élmények gazdagsága segítse hatékonyan, építő, kreatív módon feldolgozni.

A dráma és színház eszközeinek megismerése és kreatív alkalmazása segíti a tanulók személyes megnyilvánulását, az önbizalom megteremtését, kapcsolatteremtő képességének kibontakoztatását. Szolgálja a tanulók beszédfejlesztését, mozgásfejlesztését, önkifejezését, ön- és társismeretének gazdagodását. Szerepet

játszik a koncentráció, a figyelemösszpontosítás, a térbeli tájékozódás, az érzékelés fejlesztésében, az együttműködési készség kialakításában.

A dramatikus tevékenységekben, a játékokban, a problémaközpontú tematikus foglalkozásokban való cselekvő részvétel során megélt egyéni és közösségi élményeken keresztül fejlődnek a tanulók alkotó és befogadó, valamint kommunikációs és szocializációs készségei, képességei.

A tárgy fejlesztési feladatai és ismeretei elsősorban tevékenység-központú, komplex gyakorlati képzés során sajátíthatók el. Ezért a tematikai egységekhez időkeretek csak ajánlatként határozhatók meg. A feltüntetett témakörök és fejlesztési feladatok megjelenése átfedi egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a tanterv óraszámajánlásai az éves óraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési feladatokat és ismereteket a hozzárendelt óraszámokkal. A témakörök, illetve a fejlesztési feladatok és ismeretek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak, képzettségének megfelelően, a szaktanár döntése alapján, akár integrált formában, ugyanazon tevékenységek keretében is feldolgozhatóak; egy fejlesztési feladat pedig több tevékenység során is vizsgálható.

8. évfolyam

A tantárgy célja a közösség előtti szerepvállalás természetessé tétele, ösztönzése. Az emberi-társadalmi megfigyelőképesség fejlesztése. A tárgyi tudás növelése. A művészeti nevelés különböző területein a tanulók sikerélményhez juttatása. További fontos cél a figyelemfelhívás a műveltségi részterület elemeinek fontosságára és szépségére. A tárgy oktatása segítheti más műveltségi területek tanítását, lehetőséget ad ezekkel a tárgyakkal való együttműködésre.

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Szabályjátékok, népi játékok	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Fejlett fantázia és kreativitás. Örömteli részvétel a különböző készségfejlesztő gyakorlatokban, a közös dramatizálás játékaiban, az elemző beszélgetésekben.	
Tanulási eredmények	felfedezi a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit; megfigyeli, azonosítja és értelmezi a tárgyi világ jelenségeit; felidézi a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat; kitalál és alkalmaz elképzelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat; tudatosan irányítja és összpontosítja figyelmét a környezete jelenségeire; koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit; megfigyeli, azonosítja és értelmezi a környezetéből érkező hatásokra adott saját válaszait; értelmezi önmagát a csoport részeként, illetve a csoportos tevékenység alkotó közreműködőjeként.	
A tematikai egység nevelési-	Beszéd- és légzéstechnikai gyakorlatok (a hangsúly-, a beszédtempó- és a hangmagasságváltásra épülő gyakorlatok)	

fejlesztési feladatai, céljai	A látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése Koncentrációs és lazítógyakorlatok az ismert gyakorlatok formai nehezítésével, illetve új gyakorlatok megismerésével A figyelem összpontosítása és tudatos irányítása a környezet jelenségeire Térérzékelést, tájékozódást, koordinációt, egyensúlyérzéklet fejlesztő gyakorlatok A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságainak és összefüggéseinek felfedezése Csoportépítő játékok
Javasolt tevékenységek	
A kifejező közlés technikai alapjainak elsajátítása – artikulációs gyakorlatok, tempó-, hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok (pl. beszédre készítő játékok, hanggyakorlatok) Beszédgyakorlatok szavakkal, szókapcsolatokkal, mondatokkal; beszédgyakorlatok egyszerű, könnyen tanulható szövegekkel Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok egész csoportban különféle kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párosával Koncentrációs gyakorlatok a figyelem irányítására, a mozgás koordinációjára, az együttműködésre, az egymáshoz igazodásra csoportos és páros formákban A térérzékelést, a térbeli tájékozódást, a mozgáskoordinációt fejlesztő egyszerűbb gyakorlatok Az egész csoport együttműködését igénylő játékok	
Kulcsfogalmak	beszédtechnika, légzéstechnika, hangerő, hangmagasság, hangterjedelem, hangszín, hanglejtés, beszédtempó, beszédritmus, szünettartás, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, koncentráció, lazítás, egyensúly, koordináció, térhasználat, együttműködés

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	együttműködési képesség a kapcsolatok létrehozásában és fenntartásában, az egymásra figyelés tekintetében.	
Tanulási eredmények	az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat alkalmazása a verbális és nonverbális kifejezés eszköztárának tudatos használata a tárgyi világ kínálta eszközök felfedezése, ezek művészi formáinak megismerése (pl. a bábót és a maszkot) használja a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségeket felfedezi a feszültség élményét és szerepét a dramatikus tevékenységekben felismeri a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket	
A tematikus egység nevelési- fejlesztési feladatai, céljai	Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat fejlesztése A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát módon történő alkalmazása A tér sajátosságaiban rejlő lehetőségek figyelembevétele a dramatikus játékokban A tárgyi világ kínálta eszközök, és ezek művészi formáinak (pl. a báb és a maszk) alkalmazása a dramatikus játékok során A feszültség élményének és szerepének felfedezése a dramatikus tevékenységben Kommunikációs játékok Interakciós játékok	

Javasolt tevékenység	
Csoporton belüli kommunikációt és együttműködést erősítő játékok Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok Egyszerű szituációk megjelenítése különféle eszközrendszerek használatával (pl. némajáték, számsorok, halandzsza) Bábos, maszkos formák használata a szerepbelépés elősegítésére, illetve a játéklehetőségek kitágítására	
Kulcsfogalmak	drámajáték, kommunikáció, interakció

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Rögtönzés	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Egymásra figyelés, együttműködés	
Tanulási eredmények	az alkotótevékenység során használja a megismert kifejezési formákat; felfedezi a szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségeket; felismeri és alapszinten alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit az improvizációs képességek fejlődése	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési feladatai, céljai	A szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségek felfedezése A kapcsolat létrehozási és fenntartási technikáinak alapszinten történő alkalmazása Rögtönzéses gyakorlatok közösen egyeztetett karakterek szerepeltetésével Rögtönzés közösen választott témára, a tanár által megadott szervezési	

	formában A rögtönzés értelmezése, megvitatása
Javasolt tevékenységek	
<i>Csoportos játék és megjelenítés:</i> Kísérő információk akaratlanul: beleegyezés szóval és bólintással, csodálkozó indulatszó és hátrahőkölés. <i>Rögtönzés és együttműködés:</i> Mozgáselemek, mozgásfolyamat játékkontaktussal: jellegzetes járás (a muszklis/karatés, a bohém, a katonás, a komédiás/jópofa, a hivalkodó, stb.), behatárolt térben egymással is kommunikálva közlekednek (bogarás természettudósok, sztárok és hódolóik, Rögtönzés a tanár által megadott témák vagy fogalmak alapján Rögtönzés a tanulók által közösen kidolgozott cselekményvázra (jelenetvázra) építve Szituációs játékok a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával, befejezetlen történetre Nem verbális kifejezőeszközökre építő rögtönzések (pl. téma, fogalomra, mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal) Feszültség teli hétköznapi helyzetek megjelenítése és közös értelmezése; a szereplők cselekvési lehetőségeinek keresése (célok, szándékok, gátak vizsgálata) Rögtönzés a megismert kifejezési formák alkalmazásával	
Kulcsfogalmak	információ, mozgáselem, rögtönzés, effekt. szituációk alapelemei, szerep, szerepbe lépés, típusok ábrázolása

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Saját történetek feldolgozása	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Több közös élménnyel, kulturális és művészeti ismerettel rendelkeznek a tanulók.	
Tanulási eredmények	megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat; értelmezi a megélt, a látott – hallott – olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén; felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit; alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében.	
A tematikus egység nevelési- fejlesztési feladatai, céljai	Történetek (látott, hallott, olvasott, a tanár által hozott, a tanulók élményeiből építkező) dramatikus feldolgozása A kiscsoportos dramatikus tevékenységben a vizsgált tartalmakhoz a tanulók önálló döntései alapján formai megoldások társítása Történetek, élmények dramatikus feltárása során a tanár és a tanulók által közösen választott bábos, zenés vagy mozgásos elemek alkalmazása Történetek, döntési helyzetek értelmezése, megvitatása	
Javasolt tevékenységek		
Spontán beszédre készítő gyakorlatok (pl. közös mondandó, történetgazda) Feszültség teli jelenetek felidézése kiscsoportos rögtönzések formájában Közös történetalkotás feszültség teli jelenetekre építve Analóg történetek alkotása, analóg helyzetek dramatikus feldolgozása A távolítás egyéb technikáinak alkalmazása (pl. a megfordítás vagy a szerepcsere lehetőségeinek alkalmazása) A szereplő sokszorozása adta lehetőségek kibontása, alkalmazása (pl. a szereplő és a belső hangok külön választása)		

Távolítás más művészeti területek formanyelvének alkalmazásával	
Kulcsfogalmak	forma és tartalom, feszültség, hatás, döntési helyzet forgatókönyv, tánc típus, tánc stílus.

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Műalkotások feldolgozása	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A verbális és nonverbális kifejezőeszközök egyre tudatosabb használata, műelemzés, műolvasói ismeretek.	
Tanulási eredmények	értelmezi a megélt, a látott – hallott - olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén; felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési feladatai,céljai	A látott - hallott - olvasott történetek különböző dramatikus tevékenységekkel történő értelmezése Irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján) Az irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek lehetséges megoldási alternatíváinak felismerése és vizsgálata különféle dramatikus tevékenységekkel Dramatikus improvizációk irodalmi művek vagy (nép) hagyomány felhasználásával Különböző irodalmi vagy művészeti alkotások (pl. zene, képzőművészet, film, fotó, iparművészet) játékon, megjelenítésen keresztül történő megközelítése	

Javasolt tevékenységek	
Ritmusjátékok a műelemzésben Különböző művészeti alkotások maszkos, bábos és/vagy mozgásos, táncos dramatikus tevékenységekkel történő megközelítése Különböző karakterek kifejezése, jellemzése mozgással, tánccal Művészi szövegrészek, a (nép)hagyomány szövegeinek és/vagy más elemeinek felhasználása különböző dramatikus tevékenységekben	
Kulcsfogalmak	dramatikus tevékenység, fény-árnyék, hangsúlyos pontok, kontraszt, forma, méretarány, ritmus a művészetben, tempó, harmónia, diszharmónia

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Dramaturgiai alapfogalmak	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás		
Tanulási eredmények	megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat; felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit (szereplők, viszonyrendszer, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás).	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési feladatai, céljai	A szerep alapelemeinek (funkció, karakter, viszonyok) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során A cselekmény alapelemeinek (téma, történet, cselekmény, esemény) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő,	

	viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása
Javasolt tevékenységek	
Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre Közös történetépítés dramatikus eszközökkel A felépített és megjelenített történetek dramaturgiai szempontú elemzése	
Kulcsfogalmak	szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekményszál, esemény

Tematikai egység/ fejlesztési cél	A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az alapvető fogalmak megfelelő használata.	
Tanulási eredmények	felfedezi a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejét; felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban.	

A tematikai egység nevelési- fejlesztési feladatai, céljai	A szöveg megjelenési formái a színpadon A kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejének felismerése A színház akusztikus kifejezőeszközei (élő zene, zörej stb.) A színházi vizualitás eszközei (díszlet, jelmez, fény stb.) Bábhasználat, bábszínház Mozgás és tánc a színpadon
Javasolt tevékenységek	
Csoportos játék és megjelenítés: Mozgásdinamika: tempóváltások, mozgásszünet, csoportos mozgás megszabott térben (öregedünk-fiatalodunk, fáradunk-felfrissülünk). Rögtönzés és együttműködés: Improvizáció közösen választott téma, fogalom vagy egyéni érzés, élmény kifejezésére. A dráma és a színház formanyelvének tanulmányozása: Alapvető színházi műfajok megkülönböztetése és felismerése. Színházi munkaterületek és technika megismerése. Történetek feldolgozása: Történetek, élmények feldolgozása különböző tánc- és mozgástechnikai elemek alkalmazásával. Megismerő- és befogadóképesség: Alakoskodó, illetve dramatikus szokások megismerése a farsang és a karnevál eseményein keresztül. Hangra, zörejre, ritmusra, zenére épülő dramatikus tevékenységek Kísérletezés a színházi vizualitás eszközeivel dramatikus tevékenységek során Dramatikus tevékenységek berendezési tárgyakkal, kellék- és jelmezhasználattal Kapcsolatfelvétel, dialógus, monológ szöveges, mozgásos, táncos, maszkos, bábos tevékenységekben A színházi kifejezőeszközök használatának értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban	

és/vagy dramatikus tevékenységekben	
Kulcsfogalmak	dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt, báb, maszk, árnyjáték

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Színházi műfajok, stílusok	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Több közös élménnyel, kulturális és művészeti ismerettel rendelkeznek a tanulók.	
Tanulási eredmények	felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési feladatai, céljai	Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése Alapvető színpadi műfajok jellemző jegyeinek elkülönítése és egyes elemeinek alkalmazása saját játékokban A színházi előadások formanyelvi jellemzőinek felismerése és azonosítása a látott előadásokban Egyszerűbb stílusgyakorlatok	
Javasolt tevékenységek		
A komikus jelenetek jellemzőinek vizsgálata dramatikus tevékenységekkel A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, és ennek megfigyelése színpadi munkában Szöveges, mozgásos, bábos stílusgyakorlatok Paródia-játékok a megismert műfajokhoz és stílusokhoz A színházi műfajok, stílusok értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben		

Kulcsfogalmak	tragédia, komédia, vígjáték, bohózat, színmű, opera, táncjáték, stílus

Tematikai egység/ fejlesztési cél	Színházi előadás megtekintése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	közös élményen alapuló, kulturális és művészeti ismeretek	
Tanulási eredmények	felfedezi a színházi kommunikáció erejét; felismeri a színházi élmény fontosságát; a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjául is használja.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési feladatai, céljai	Alkotó részvétel a különböző irodalmi vagy művészeti játékon, megjelenítésen keresztül történő feldolgozásában. Az alkotó részvétel révén az ön- és társismeret fejlesztése. Előadástípusok és műfajok alapvető jellemzőinek felismerése A tanár és a tanulók által közösen választott típusú és műfajú színházi előadás megtekintése A színházi kommunikáció erejének felfedezése A színházi élmény fontosságának felismerése Élmények megfogalmazása irányított beszélgetés keretében Élmények feldolgozása dramatikus tevékenységformák segítségével A színház közösségi feladatai, funkciói	
Javasolt tevékenységek		
A közösen látott előadás megbeszélése, megvitatása, értelmezése– kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben		

A színpad összetett hatásrendszerének vizsgálata A szereplők és a történet színpadi ábrázolásának értelmezése A színpadi térformáknak és használatuk következményeinek vizsgálata A zene, a mozgás és a tánc színpadi szerepének, hatásának értelmezése	
Kulcsfogalmak	színjáték, színpad, színész, néző, szervezési feladatok

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	Ismeri és alkalmazza a különböző verbális és nonverbális kommunikációs eszközöket. Ismeri és alkalmazza a dráma és színház kifejezés formát. Aktívan vesz részt többféle dramatikus tevékenységben, .tanári irányítással, önállóan, társaikkal való együttműködésben Saját gondolatot, témát, üzenetet fogalmaz meg adott témához alkalmasnak ítélt dramatikus közlésformában. Megfogalmazza egy színházi előadás kapcsán véleményét, élményeit, gondolatait. Sportolói tevékenységrendszerébe beépíti és alkalmazza a kommunikáció, a kapcsolatteremtés, együttműködés tanult elemeit
---	--